

РОЗДІЛ 5

ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ І ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.161.2:81"373

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.2.27>

МЕХАНІЗМИ УТВОРЕННЯ ТА УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФУТБОЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

MECHANISMS OF FORMATION AND CONDITIONS OF FUNCTIONING OF FOOTBALL LEXICON

Слабик М.С.,

*orcid.org/0000-0003-0804-852X**аспірантка кафедри міжкультурної комунікації та перекладу
Львівського національного університету імені Івана Франка*

У статті проаналізовано лексико-семантичне поле футбольної лексики англійської та української мов. Проведено зіставлення лексем на матеріалі футбольного контенту в англійській та українській Інтернет-пресі та науково-популярних матеріалах. Актуальність дослідження полягає у спробі максимального використання для зіставного аналізу футбольної термінології всіх можливих структурних типів згаданої лексики. Відібрані лексичні елементи класифіковано за семантичною відповідністю, проаналізовано з позиції словотвору, з'ясовано, яким чином представлені структурні типи досліджуваної лексики в футбольному контексті. Огляд структурних особливостей футбольної термінологічної системи в англійській та українській мовах, зокрема проаналізовані моделі, за якими сформовані футбольні терміни, визначають найбільш продуктивні конструкції. Дослідження функціонування термінів у текстах засвідчило взаємозв'язок між типом тексту, його комунікативною спрямованістю й особливостями функціонування в ньому термінологічних одиниць. Ця залежність виражається в ступені насиченості різних типів текстів термінологічними одиницями. Результати зіставного дослідження футбольної лексики англійської та української мов створюють перспективи для всебічного вивчення і продовження роботи з уніфікації та стандартизації термінології, яка сприятиме створенню тезаурусу термінів футболу. Застосований у дослідженні підхід може бути екстрапольований на дослідження лексики інших галузей. Це дослідження розкриває теоретичні та практичні аспекти термінології лінгвістичної науки та порівняльної лінгвістики, виявляє як подібності, так і відмінності досліджуваних мов, покращує розуміння внутрішньої структури мов і може слугувати підґрунтям для подальших досліджень спортивних номінацій. Опрацьована термінологія являє собою актуальний мовний матеріал для порівняння, оскільки нині статистично футбол визнано найпопулярнішим видом спорту.

Ключові слова: футбольна лексика, футбольний контент, термін, англійська мова, українська мова.

The article deals with the lexical and semantic field of football terminology of English and Ukrainian languages. A comparison of football lexical units in the English and Ukrainian languages are observed on the basis of online newspapers and popular scientific texts. The topicality of the research is to try to maximize the use of all possible structures of football lexicon. The football lexicon being selected are mainly classified according to the its semantics relativity, word-building system was analyzed, the analysis of other ways of terminological nomination made it possible to distinguish structural types of terms. Review of structural features of football terminological system in English and Ukrainian languages, in particular the analyzed models according to which the formed terms define the most productive constructions. The investigation follows the functional approach to studying specialized texts. The texts have been studied from the viewpoint of term saturation, term frequency and of the way in which terms are distributed in the texts depending on their functional purposes. The research has also provided the insight into the structure of the specialized texts as well as into their lexical and terminological design. Within the framework of this investigation, it has been established that there is a direct relationship between the types of texts, their communicative purposes and the choice of terminological units. The theoretical and practical aspects of the terminology of linguistics and comparative linguistics were revealed, both similarities and differences of the languages were investigated, understanding of the internal structure of languages and as well as a basis for further research in sports nominations can be applied. The studied terminology is viewed as a unique material for comparison, because statistically, football is recognized as the most popular sport. The results of the study are important for comparing football terminology systems in English and Ukrainian.

Key words: football terminology, football content, term, English language, Ukrainian language.

Постановка проблеми. Підвищена зацікавленість спортивною комунікацією лінгвістів є своєчасним питанням, яке потребує наукового обґрунтування. Футбольна комунікація, зокрема

функціональне забезпечення Правил гри за допомогою футбольної термінології, – актуальний засіб комунікації в глобалізованому світі. Найменування предметів і понять футболу як попу-

лярного виду спорту є динамічним процесом, який відповідає тим умовам комунікації, які представлені у ЗМІ та науково-популярних текстотипах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що футбольну лексику досліджували в плані терміносистеми початку ХХІ ст. (Ю. Струганець), функціонування (І. Процик). Наукові студії українських мовознавців представлені дослідженнями в контексті розвитку футбольної лексики на тлі формування спортивної термінології в радянський період (М. Паночко), проаналізовано особливості футбольної лексики (О. Рилов, Р. Коваль, С. Богуславський, М. Дубяк). Характеристика мови футболу представлена в окремих працях (М. Коулман, К. Гіффорд, Д. Вудхаус). Що стосується лексики футболу в англійській та українській мовах, то увесь потенціал футбольних номінацій у зіставному аспекті досі не розкритий, а отже, лексика футболу потребує детального і прискіпливого аналізу для подальшого його наукового узагальнення й оприлюднення в спеціалізованих текстах.

Постановка завдання. Мета нашої розвідки – проаналізувати структурно-семантичні особливості футбольної лексики в англійській та українській мовах та функційне представлення лексем; завдання – описати та структурувати футбольну термінолексику в контексті мас-медіа і Правил гри. Застосовано комплекс методів дослідження: структурно-семантичний аналіз – для опрацювання семантичних особливостей футбольних лексем; функційний – для інтерпретування семантико-стилістичних параметрів лексичних одиниць із футбольною семантикою; описовий – для характеристики та узагальнення зібраного фактичного матеріалу.

Матеріал дослідження – власне футбольні терміни. Якщо послуговуватися категоріями «периферій», то окреслюємо ближню периферію, до якої входять спортивні професіоналізми та жаргонізми, натомість до дальньої периферії – слова, запозичені зі сфер життя, які мають відношення до спортивної діяльності. Футбольний контент – це мова засобів масової інформації, яка об'єднує фахові й жаргонні вирази з притаманними лише їй одиницями. Накопичення й аналіз лексичного матеріалу здійснюється методом суцільної вибірки з Інтернет-сегмента спортивних ЗМІ представлений українською та англійською мовами, розміщений у мережі Інтернет (BBC-Sport), а також буклета ФІФА зі збіркою правил гри “Laws of the Game” 2021. До уваги беремо той факт, що критерії добірки фактичного

матеріалу зумовлені інтеграцією традиційних ЗМІ з Інтернетом, що переважає в оперативності висвітлення подій.

Виклад основного матеріалу. Футбольна лексика у зіставному аспекті – це комплекс певних структурних типів футбольних термінів зі специфікою їхніх лексико-семантичних і синтаксичних характеристик на матеріалі англійської та української мов.

За класифікацією, запропонованою О. Дудою, можна виокремити **три типи** семантичних відповістей термінологічних одиниць англійської та української мов. Йдеться про повну, часткову та повну невідповідність. Авторка стверджує, що дібрані терміноодиниці є результатом зіставного аналізу та представлені залежно від ступеня їхньої адекватності [2, с. 162].

Спостерігаємо приклади трьох типів семантичних відповістей в англійській та українській футбольній термінології.

1. **Повна відповідність:** терміну мови оригіналу завжди відповідає один постійний еквівалент мови перекладу: *undue interference* – невинуватене втручання, *simulation* – симуляція, *player* – гравець, *unsporting behaviour* – неспортивна поведінка [4, с. 168–176].

2. **Часткова відповідність:** терміну мови оригіналу відповідають кілька лексико-семантичних варіантів мови перекладу: *deliberate* – а) навмисні дії, б) будь-які дії, які гравець мав намір/задум вчинити, с) тут не йдеться про рефлекс або ненавмисну реакцію [4, с. 170].

3. **Повна невідповідність:** терміни мови футболу в англійській мові не мають відповідників у словниковому складі української мови. Сюди варто зарахувати, на нашу думку, такі: **Pitch** – (Field of Play) / Поле для гри, **Save** – сейв, **Feinting** – фінти, **Kicks from the penalty mark** – Серія 11-метрових ударів [7, с. 171].

У цьому аспекті розглядають ступінь адекватності і смислове навантаження термінологічних одиниць. Зіставний аналіз дає змогу визначити поріг закономірних кореляцій між зіставляваними лексичними одиницями і можливість врахувати їх у сфері функціонування.

З позиції словотвору англійська та українська терміносистеми футболу відображають стан і перспективи розвитку цієї сфери.

Структурно терміни футбольної лексики в українській та англійській мові представлені **термінами-словами**, наприклад, *referee*, *gra* [4, с. 174–178], та **термінами-словосполученнями** – *assistant referee*, *одинадцятиметровий удар* [4, с. 178–200].

Терміни-слова представлені іменниками, дієсловами і прикметниками. Ядром футбольної лексики в англійській мові є терміни-іменники, наприклад, *pitch*, *goalkeeper*, *goalscorer* [10]. Що стосується футбольної лексики української мови, то вона представлена термінами-іменниками, наприклад, *тренер*, *збірна*, *турнір* [18]. На прикметники та дієслова припадає незначна кількість однослівних термінів, приміром, *unsporting*, *умрафний*, *suspend*, *атакувати* [4, с. 81, 176, 178, 186].

Компонентний аналіз лексики футбольного значення передбачає наявність певних структурних елементів. Вважаємо за необхідне використати латинські літери на позначення відповідної частини мови, а саме: іменник – **N** (noun); прикметник – **Adj** (adjective); дієслово – **V** (verb) для аналізу термінів-словосполучень, які передбачають два, три й більше структурних елементів.

Продуктивними моделями утворення двокомпонентних термінів у футбольній лексиці англійської та української мов можна вважати такі [4, с. 170–178]:

1) **N+N** (*Assistant referee* – *Асистент арбітра*), **Adj+N** (*free-kick* – *умрафний удар*);

2) серед трикомпонентних термінів найпродуктивнішими моделями є **Adj+N+N** (*Additional assistant referee* – *додатковий асистент арбітра*), **N+N+N** (*Video assistant referee* – *відеоасистент арбітра*), **Adj+Adj+N** (*Serious foul play* – *серйозне ігрове порушення*);

3) спостерігається вживання чотирикомпонентних термінів, наприклад: *Kicks from the penalty mark* – *Серія 11-метрових ударів*.

Уживання багатокомпонентних утворень пояснюється специфікою синтаксичної організації англійської та української мови, завдяки якій ядро-іменник виявляє здатність до багатоелементного означення.

Системний характер у словотворенні можна вивчати на основі термінології насамперед тому, що термінологія є послідовною, а система термінів визначає взаємопов'язані поняття. Проблема системного характеру словотворення пов'язана з проблемами морфологічної подільності, словотворчої деривації, словотворчих парадигм. Словотворча система трактується як своєрідно організована єдність, яка відрізняється від інших лінгвістичних систем, зокрема складанням конкретних одиниць, так і способом їх структурної організації та розподілу.

У процесі аналізу футбольної лексики в зіставному аспекті ми виокремлюємо певні **структурні типи термінів**: непохідні, похідні, складені, скорочення, терміни, утворені за допомогою конверсії.

Необхідно зазначити, що **шляхи утворення термінів** в англійській та українській футбольній лексиці такі:

- афіксація;
- основоскладання чи композиція;
- скорочення чи аббревіація.

1. Результат аналізу вказує на те, що **афіксація** – це один із найпродуктивніших способів словотворення, представлений в англійському й українському мовознавстві. Основною функцією афіксації є утворення однієї частини мови з іншої. Його вторинна функція полягає у зміні лексичного значення тієї самої частини мови.

Процес афіксації відбувається за умов формування нового слова шляхом додавання афікса або кількох афіксів до визначеної кореневої морфеми. Роль афікса в цій процедурі дуже важлива. Відповідно до поділу дериваційних афіксів на суфікси та префікси, афіксація поділяється на суфіксацію та префіксацію.

На думку А. Гінзбург, похідні слова, утворені афіксацією, можуть бути результатом одного або кількох застосувань правила словотворення, отже, основи слів вступають у дериваційні відносини різного ступеня. Вона зазначає, що нульовий ступінь деривації приписується простим словам, тобто словам, основою яких є омонім зі словоформою та часто з кореневою морфемою. Похідні слова, основа яких побудована на простих основах, отже, утворені застосуванням одного дериваційного афікса, описуються як такі, що мають перший ступінь деривації. Похідні слова, утворені двома дериваційними елементами, мають другий ступінь деривації тощо [6, с. 114].

В англійській та українській футбольній термінології дериваційні відносини представлені таким чином [4, с. 168–176]:

1) терміни нульового ступеня деривації: *sanction* – *санкція*, *simulation* – *симуляція*;

2) терміни, утворені з першим ступенем деривації: *spectator* – *глядач*, *player* – *гравець*, *collision* – *зіткнення*, *competition* – *змагання*;

3) терміни, утворені другим ступенем деривації: *unmarked* – *відкритий*, *undisciplined* – *недисциплінований*, *undefeated* – *непереможений*.

Можемо дійти висновку, що представлені вище терміни в англійській та українській футбольній термінології формуються із застосуванням нульового ступеня деривації.

У процесі аналізу виявлено терміни, утворені способами **префіксації**. В англійській мові спостерігається додавання до основи іменника та дієслова префіксів **anti-** *anti-football* [11], **re-** *to restart* [11], **to replay** [7, с. 142], **semi-** *semifinal* [7, с. 142].

Суфіксальні форманти найчастіше приєднуються до основ дієслів, утворюючи іменники: **-er** – *player, goalscorer*, **-ee** – *referee*, **-tion** – *competition*, **-ment** – *infringement*, **-ence** – *interference* [12]. Суфікси приєднуються до іменникових основ, утворюючи назви виконавців дії **-ist** – *finalist* [12].

Серед футбольних термінів є достатньо прикладів прикметників, які утворенні додаванням префіксів та суфіксів, а отже, класифікуються як префіксально-суфіксальні похідні: *undisciplined, unstoppable, undefeated* виражають стан, якість або властивість [13].

В українській футбольній термінології **префіксація** відбувається за допомогою приєднання до цілого слова префіксів і утворення нових слів того самого лексико-граматичного класу: *футбол – антифутбол* (зі значенням *заперечення того, що позначає слово*), *фінал – півфінал, фіналіст – півфіналіст* [19].

Суфіксальні форманти приєднуються як до твірної основи, так і до твірного слова: *апеляція – апелювати, атакувальний – атакувати, футбол – футболіст, ворота – воротар* [20].

Також існують термінологічні одиниці, які є префіксально-суфіксальними похідними: *дискваліфікація, півфіналіст, підніжка, нападник, роздягальня* [21].

Проаналізований матеріал дає змогу дійти висновку, що афіксація в англійській та українській футбольній термінології є продуктивною в термінологічному сенсі.

2. Ще одним типом термінів є ті, які представлені складними словами. **Основоскладання, чи композиція**, – це продуктивний спосіб утворення термінів, який представлений у дослідженні футбольної термінології. Складання основ відбувається за умов, коли два або більше слів приєднуються разом, утворюючи нове слово [5, с. 67]. На думку А. Гінзбург, основоскладання, як і всі способи побудови слів, має свої особливості щодо використання засобів, характеру основ та їх розподілу, сфери застосування семантичних класів та факторів продуктивності [6, с. 139].

В англійській футбольній термінології складені термінологічні одиниці простежуватимуться на прикладі таких слів: *unsporting conduct, penalty kick, low shot, goal-area, team-mate, defensive midfielder, playmaker, body feint, penalty point* [14] тощо.

В українській футбольній термінології основоскладання в термінологічному сенсі відображається у словах: *матч кубка, міцний захист, наставник команди, несподіваний гол, лінія воріт, кутовий удар, опорний півзахисник* [20; 24; 25] тощо.

Проаналізовані вище словотвірні моделі футбольних номінацій є найпродуктивнішим способом творення термінів, що своєю чергою підтверджує тенденцію у творенні композитів (складних слів).

3. **Скорочення та аббревіація** як процес словотворення не є продуктивними методами формування футбольних термінів в англійській та українській мовах.

Скорочення, або аббревіація, функціонує для створення більш стислих форм, утворення значно коротших порівняно з вихідними структурами (словосполученнями або реченнями) номінацій-синонімів, що своєю чергою дає змогу економити місце в обмежених за обсягом текстових або Інтернет-видань без зменшення інформативної складової частини.

А. Гінзбург зазначає, що термін «конверсія» стосується численних випадків фонетичної ідентичності словоформ, насамперед так званих початкових форм двох слів, що належать до різних частин мови [6, с. 127].

Аналізуючи цю групу слів, ми спираємося у своїх дослідженнях на лінійні і нелінійні словотвірні моделі. Нелінійна словотвірна модель – **конверсія**, яку умовно можна позначити формулою А – В, спостерігаємо в таких прикладах: *напад на суперника – напад, боротьба за м'яч – єдиноборство* [4, с. 169]; *a restart – to restart* [3, с. 81–211], *to signal – a signal* [7, с. 113–175].

Крім того, типологізуємо терміни, утворені за допомогою скорочення, на дві категорії:

- 1) дієслова, утворені від іменників і рідше від інших частин мови;
- 2) іменники, утворені від дієслів і рідше від інших частин мови.

Таким чином, словотвірний зразок «конверсія» – це іменники, утворені від дієслів, а також терміни – дієслова, утворені від іменників.

Інформативним є функційне означення терміна «аббревіатура». М. Гонтар стверджує: «Аббревіатури є зручним способом передавання інформації у стислій формі, який дає змогу не обтяжувати текст розлогими термінами та є виявом тенденції до мовної економії» [1, с. 13].

Прагнення передати максимальний обсяг інформації мінімальними мовними засобами призводить до створення нових скомпресованих форм. З огляду на те, що поняття «скорочення» є ширшим, ніж «аббревіатура», базуючись на думці Х. Сагера, виокремлюємо 5 типів скорочених форм.

1. **Коротка форма (складник)** – це скорочена форма складного терміна чи назви. Вона використовує менше слів для позначення того самого поняття.

2. Аббревіатура – це процес навмисного уникнення (видалення) слів або частин слів, з яких складається термін.

3. Усичення – це утворення нового слова шляхом відкидання частини вихідного слова.

4. Ініціалізм утворюються з перших літер кожного з елементів складного терміна чи назви. Проговорюється зазвичай літера за літерою.

5. Акроніми утворюються шляхом поєднання початкових букв чи складів усіх або кількох елементів складного терміна чи назви. Аббревіатури завжди вимовляються силабічно (однаково) так само, як і звичайні слова [8, с. 35].

Вдалося опрацювати футбольні терміни і дійти висновку, що вдалими прикладами будуть **аббревіатури** *ad* – скорочена форма *advertisement*, *FIFA* – скорочена версія *Federation of International Football Associations*, *UEFA* – *The Union of European Football Associations*, **ініціалізм** *FC* – *Football Club*, *ФІФА* – *Федерація національних та континентальних футбольних асоціацій*, *УЄФА* – *Союз європейських футбольних асоціацій*.

Абревіація знаходить своє переважання в англійській футбольній термінології на противагу українській.

Вище опрацьовані термінологічні одиниці – не що інше як футбольний контент, який як складник спортивного тісно переплетений із дискурсом мас-медіа, що особливо помітно в писемних текстах, які передають футбольну інформацію (буклет ФІФА зі збіркою правил гри “Laws of the Game” 2021, спортивні рубрики в неспортивних Інтернет-пресі BBC, Інтернет-сегмент спортивних ЗМІ “Football.ua”, “UA Футбол”, “GazetaFootball” та ін.).

Всесвітня мережа Інтернет, зокрема інтеграція спортивного контенту традиційних ЗМІ, визначає кількісно наявність мовного матеріалу для його аналізу і верифікації. Ця перевага дає подальший поштовх створенню лексичних, граматичних та інших реєстрів у вигляді корпусів, словників тощо [3, с. 211].

Футбольний контент тематично зорієнтований, тобто охоплює і висвітлює події, що стосуються спортсменів, команд. Інформація, оприлюднена на сайті, є вісником новин про спортивні досягнення. Основою футбольного контенту є комунікація, яка має текстуальні ознаки та лексичні, семантичні і синтаксичні особливості.

Футбольний сайт спеціалізованого Інтернет-видання – це контент, насичений вузькогалузевими термінами. Наповнення контенту здійснюється не лише текстовими формулюваннями, але й за допомогою відеорепортажів. Термінологічно одиниці

футбольними лексиками представлено таким чином: *a penalty, a goal, Champions League, турнір, гол* [15; 18]. Частотність вживання вищеперелічених термінів вказує на переважання іменників.

Футбольна лексика Інтернет-сайтів характеризується процесом метафоризації – перенесенням ознак з однієї реалії на іншу за подібністю. Метафори позначають військові реалії: *a historic victory, shots, to beat, атака, бій, відступ* [16; 18]. Мовні одиниці представленої вище термінології є професіоналізмами, але можемо стверджувати, що футбольний контент не обмежується ними.

Жаргонізм (сленгізм) доповнюють корпус футбольної лексики таким чином: *midfielder, Pro (FIFA Quality Pro), пенсіонери, галактикос* [17; 18].

Цікавим є той факт, що О. Рілов називає професіоналізми «розмовними термінами» [9, с. 39], які переважають у лексиці коментаторів футбольних матчів, журналістів. Ми беремо до уваги той факт, що професіоналізми, професійний сленг і жаргон у текстуальному вимірі можуть бути використані, а отже, не відкидаємо думку про побутування лексики в інших функціональних різновидах мови.

За власними спостереженнями, футбольна лексика в нормованих, спеціальних контекстах вміщує сленгізми та жаргонізми англійської мови походження. До прикладу: *Save / «Відбитий м'яч» (Сейв), Referee/Рефері, Out/Аут* [4, с. 175–178]. Існування англійських сленгізмів є доцільним процесом у контексті реалій футбольної комунікації та функціонального забезпечення правил проведення гри.

Спеціалізована та методична література (буклет ФІФА зі збіркою правил гри “Laws of the Game” 2021 (Ukr, Eng), В. Соломонко «Словник футбольної термінології») має виразно окреслену структуру, яка реалізується за приміток, підкреслень і поділу на підрозділи. Візуальне оформлення і застосування інструментів редагування виокремлюють заголовки і унаочнюють зміст тексту. На лексичному рівні текстів виявлено застосування герундія (*Applying the Laws, Viewing changes, Застосування Правил, Пояснення* [7, с. 17; 4, с. 17]) для активізації пізнавальної діяльності та стислості викладу матеріалу. Контекстуально застосовуються пасивні конструкції для уникнення суб'єктивного авторського «я» (*The use of video assistant referees (VARs) is only permitted, The test requirements for this standard are designed.* – Під час щорічного загального засідання ІФАВ були ухвалені наступні зміни, Заміненому гравцю дозволено повернутись на поле). Автори подають образно-

стилістичні засоби та виокремлюють термінолексику в лапках (ведення записів стосовно «втраченого» часу, Use of a “concussion substitute” operates in conjunction with other protocols).

Висновки. Отже, зіставний аналіз футбольної термінології є структурованим процесом, який не виходить за межі лексико-семантичного поля футбольної лексики англійської та української мов. На цьому етапі дослідження представлені семантичні відповідності термінологічних одиниць, а саме: аналізуємо їх повну, часткову та повну невідповідність.

Відібрана лексика методом суцільної вибірки структурно представлена термінами-словами, термінами-словосполученнями. До уваги беремо синтаксичну організацію англійської та української мови, в якій ядро-іменник визначає здатність до багатоеlementного означення. Окрему катего-

рію становлять типи термінів, шляхи утворення яких визначають спосіб їх словотворення і футбольної термінології. Аналіз дає змогу стверджувати, що афіксація представлена якнайповніше, а отже, є найпродуктивнішим способом словотворення. До продуктивних зараховуємо основоскладання та скорочення. Аббревіатури та ініціалізи представлені в англійській мові більшою мірою, аніж в українській. Термінологічні одиниці, які вдалося опрацювати, – це не що інше, як футбольний контент, який власне представлений футбольною лексикою. До нашої уваги потрапили писемні тексти спеціалізованих і неспеціалізованих Інтернет-видань і футбольна лексика, що характеризує те мовне середовище, в якому функціонує.

Результати дослідження є важливими для порівняння футбольних термінологічних систем англійської й української мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гонтар М.О. Українська терміносистема журналістики: формування, структурна організація та функціонування : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 19 с.
2. Дуда О.І. Термінологізація та проблеми перекладу. *Мова і культура: Міжкультурна комунікація. Теорія і практика перекладу*. 2003. Вип. 6. С. 160–166.
3. Літературна норма і мовна практика : монографія / за ред. С.Я. Єрмоленко. Ніжин : ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.
4. Правила Гри 2021/22 (Ukrainian): станом на 1 липня 2021 р. / Міжнародна рада футбольних асоціацій. Zurich : IFAB, 2021. 115 с.
5. Bauer L. English Word-Formation: textbook. Edinburgh : Cambridge University Press, 1983. 311 p.
6. Ginsburg R.I. A Course in Modern English Lexicology: textbook. M.: Vyšsaja Škola, 1979. 272 p.
7. Laws of the Game 2021/22 (English) Official translation: effective from 1st June 2021 / The International Football Association Board. Zurich : IFAB, 2021. 115 p.
8. Sager J.C. Term formation: Handbook of terminology management. Amsterdam: JBPB, 1997. 370 p.
9. Рылов А.С. Терминологическая система «Футбол» в русском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Нижний Новгород, 1998. 250 с.
10. The players left the pitch for more than 20 minutes. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/58891920> (дата звернення 12.10.2021).
11. Sam Allardyce: Anti-football or innovative & underrated? *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/34513848> (дата звернення 14.10.2015).
12. Vialli sees 'both sides' of argument to restart football. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/av/football/52667464> (дата звернення 14.05.2020).
13. Goalscorer Raphinha your star man. *BBC News (UK) Sport*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/articles/cylznx1pg66o> (дата звернення 20.09.2021).
14. Zambia face Zimbabwe in Cosafa final. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/44396128> (дата звернення 07.08.2018).
15. Kylian Mbappe has five goals in all competitions for PSG. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/58934515> (дата звернення 15.10.2021).
16. Cristiano Ronaldo has scored more international goals against Luxembourg (nine) than any other opponent. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/58891896> (дата звернення 12.10.2021).
17. Kylian Mbappe spoke to PSG team-mate Neymar about referring to him as a 'bum'. *BBC News (UK) Sport Football*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/sport/football/58799365> (дата звернення 05.10.2021).
18. Збірна України втрачає перемогу з Боснією і Герцеговиною у відборі на ЧС-2022. *BBC News (Україна)*: вебсайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58888612> (дата звернення 12.10.2021).
19. Костевич: «Сталь» та «Карпати» грали в антифутбол. *Футбол 24* : вебсайт. URL: https://football24.ua/kostevich_stal_ta_karpati_grali_v_antifutbol_n290703/ (дата звернення 23.11.2015).

20. Голкіпер Бохума не реалізував пенальті у стилі Рамоса, але потім його команда забила зі своєї половини. *Футбол 24* : вебсайт. URL: https://football24.ua/golkipер_bohuma_ne_realizuvav_penalti_u_stili_ramosa_ale_potim_yogo_komanda_zabila_zi_svoeyi_polovini_n694191/ (дата звернення 08.11.2021).

21. «Соль більше не гратиме за Динамо», – Циганик розповів про плани Динамо щодо атакуючої ланки. *Футбол 24* : вебсайт. URL: https://football24.ua/sol_bilshe_ne_gratime_za_dinamo__tsiganik_rozpoviv_pro_plani_dinamo_shhodo_atakuvalnoyi_lanki_n663224/ (дата звернення 11.05.2021).

22. «Кріштіану, бий ти, ти точно схибиш»: воротар Астон Вілли морально знищив зірок МЮ, а потім зничався з трибун. *Футбол 24* : вебсайт. URL: https://football24.ua/krishtianu_biy_ti_ti_tochno_shibish_vorotar_aston_villi_moralno_znishhiv_zirok_mu_a_potim_znushhavsya_z_tribun_n686513/ (дата звернення 25.09.2021).

23. Наставник збірної Боснії та Герцеговини назвав головну умову для майбутньої перемоги над Україною. *Футбол 24* : вебсайт. URL: https://football24.ua/nastavnik_zbirnoyi_bosniyi_ta_gertsegovini_nazvav_golovnu_umovu_dlya_maubutnoyi_peremogi_nad_ukrayinoyu_n690008/ (дата звернення 15.10.2021).

24. Епіцентр – Металіст 1925. Прогноз і анонс на матч Кубка України. *SportUA* : вебсайт. URL: <https://sport.ua/uk/news/554970-epitsentr-metallist-1925-prognoz-i-anons-na-match-kubka-ukrainy> (дата звернення 23.09.2021).

25. Несподіваний гол Ленса головою в центральному матчі (ВІДЕО). *Gazeta Football* : вебсайт. URL: <http://footballgazeta.com/upl/2795nespodivanii-gol-lensa-golovoju-v-centralnomu-matchi-video.html> (дата звернення 02.11.2014).